

Lappi äimmõs- da energiastrategia

Õ'htteķeässmõš
tu'mmstõktuejee'jid

Euroopan unionin
osarahoittama

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

LAPIN LIITTO

Jäädtös

Lappi äimmös- da energiastrategia lij Lappi vu'vddooudâsvikkâmriâžldõ'kke siiskjõõvvi strateeglaž ä'sške'rij. Lappi mädtkä'ddprograamm le'be Lappi-suåppmõõžž pãâ'j 2022-2025 täävtõssân lij leämmaž äimmõsmuttâz tuõ'llstõõllmõš da luâđ määngghämmsažvuõđ tuõrvvmõš. Illneutraal Lappi 2035 täävtõs lij siiskjõõvvâm Lappi-suåppmõõžž da äimmõs-da luâtt-tuâj liâ vikkum oudârra ouddm. Lappi Green Deal -čuâggaskaart veäkka.

Še ođđ Lappi-suåppâmpãâ'jest (2026-2029) täävtõssân lij šiõttuum illneutraalvuõtt ee'jj po'dde 2035 mõõnee'st da mie'rrä'sšen luâtt-da äimmõspositiivlaž Lappi, koon tiu'ddepïijât vuâzzas Lappi äimmõs- da energiastrategiain. Nääi't vu'vddooudâsviikkâmõõžžâst â'lğge vä'ldded lokku še äimmõs- da energiastrategia täävtõõzz.

Lappi äimmõs- da energiastrategia nãrrai neelljast strateeglaž plaanâst: äimmõsmuttâz tuõ'llstõõllâmplaan (täävtõssân piâsstji kie'ppummuš), energiastrategia (täävtõssân energiamoordõõzz jää'dtummuš), äimmõsmuttsa šiõttlâ'ttemplaan (täävtõssân äimmõsmuttâz vaaiktõõzzi ouddtu'mmjummuš da va'rrjõõttmõš) di äimmõs-saakkummuž da -vuâssadvuõđ plaan (täävtõssân õhttsažtuâjj).

LLappi äimmõs- da energiastrategia lij rajjum seämmanõmmsaž EAKR-teäggtemvuâlaž joukkha'ŋkkõõzzâst, koon vä'lddčõõđviikki lij leämmaž Lappi JJP-kõõskõs da vue'ssčõõđviikki Lappi lett. Strategia raajjmõ'sše liâ vuâssõõttâm pã'jjel 90 oummu čõõnâsjoukksäimmõs, kãâ'tt lij ouddam ä'sštobddmõõžž strategiatuõjju ju'n-a ohjjeemjooukâst le'be plaanpuõđlaž ä'sštobddijoukâst. Lãâ'ssen tue'jjeem poodd liâ jã'rjstum 13 tuâjjpãã'j, koin uu'ccmõsân õhtt juõ'kk Lappi vu'vddkãã'ddest. Tuâjjpaa'jid liâ vuâssõõttâm pã'jjel 200 oummu jee'res tuâggain da organisaatioin. Lãâ'ssen leât jã'rjstum pããdsagstõõllâmpodd nu't Sää'mtee'ğğ gu Lappi pue'rrvãâjjamvuud nuõrivälddõõzzin.

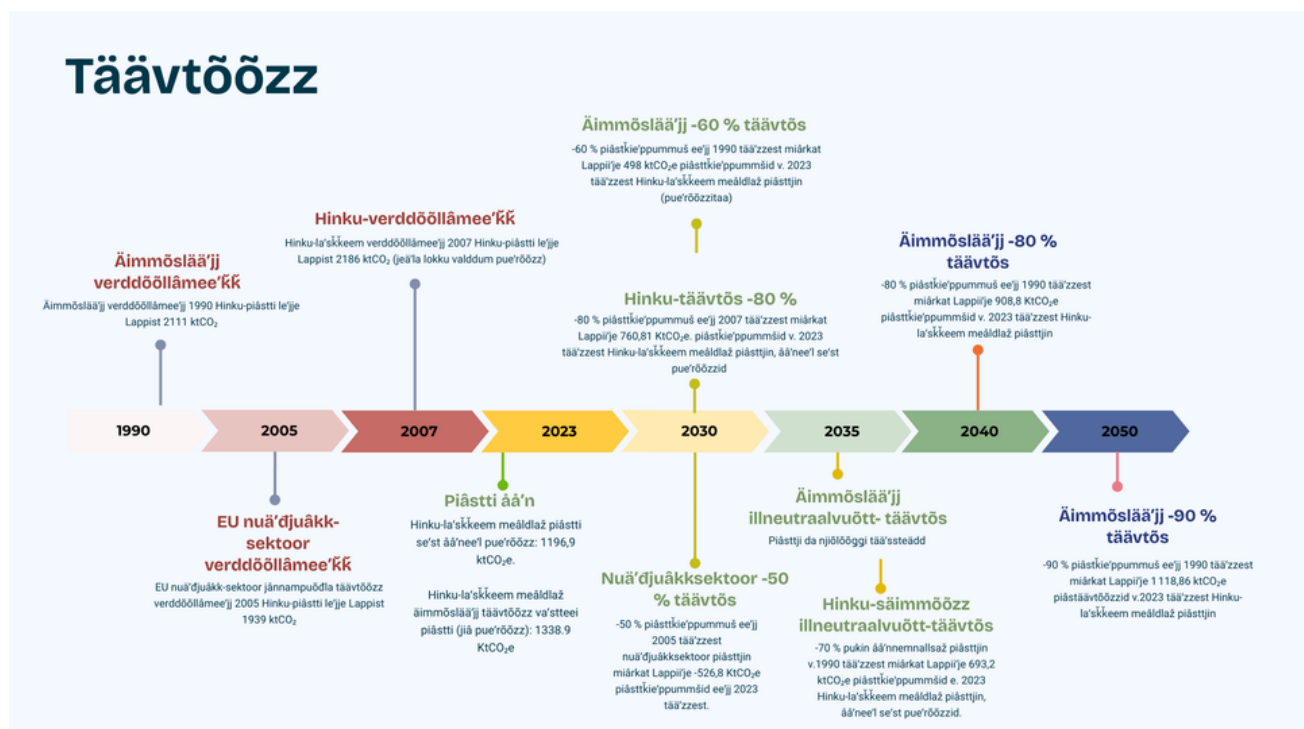
Strategia täã'rkab plaanpuõđla täävtõõzz da tããim liâ e'tkkuum tän õ'htekeässmõõžžâst plaanpuõđlãnji. Lappi äimmõs- da energiastrategia vuãđđããvv Lãã'dd meersaž äimmõslãkka da tõõzz õhttneei politikplaanid. Vuõssmõs täävtõsee'kk lij 2030, mõõn diõtt obb strategia ärvvtõõllmõš lij plaanuum tuâjjan ee'jjest 2032. Še tøn ooudbeä'lnn tããimai ouddnummšid seu'rrjet, leša puõ'tti vä'lddveãrlaž a'rvvõs da täävtõõzzi da tããimai peei'vtummuš ee'jj 2040-täävtõõzzid va'steejen tue'jjeet eman 2030-lããggast.

Strategia lij priimum Lappi mädtkä'ddhattõõzzâst 15.12.2025.

Äimmõsmuttâz tuõ'llstõõllâmplaan

Lappi äimmõsmuttâz tuõ'llstõõllâmplaan
veekk čõõđ Lappi-suâppmõõžž
ääimastäävtõõzzid da tää'rkat Lappi Green
Deal-čuâggaskaart äimmõsmuttâz
tuõ'llstõõllâm beä'lnn. Tõ'st kovveet Lappi
piästtijid, tõi ouddnummuž da kōskksaž
piâstaalgid, ää'veet piâstskenaarioi da -kääivai
veäkka piästkie'ppeemtaarbid täävtõõzzi
âsttjem diõtt di li'njeet kōskksab tääimaid da
uu'det siâzstõõzzid tääimai
ooudâsviikkmõõžžâst piästtji kie'ppummšen.

Lappist haa'leet tue'jjeed lonjteei,
tâimmjummsa káčcai da tōõzz sme'llkōõtti
äimmõstuaj. Tõ'st ci'sttjet luâđ raajid da
vää'ldet lokku Lappi jiiijâsnallšemvuõđ da
jee'res ä'sšneķjoouk. Lappi täävtâall
illneutraalvuõđ ee'jjest 2035 da ķiçčlâatt
Hinku-mäddkâ'dden. Lââ'ssen Lappi čōnnâatt
meersaž äimmõslää'jj täävtõõzzid. Tâin
šâ'dde tuõ'llstõõllâmtuaj meärlaž täävtõõzz:

Kartt 1 Lappi äimmõsmuttâz tuõ'llstõõllmõõžž meärlaž da pi'stti täävtõõzz.

Lappi piâstti

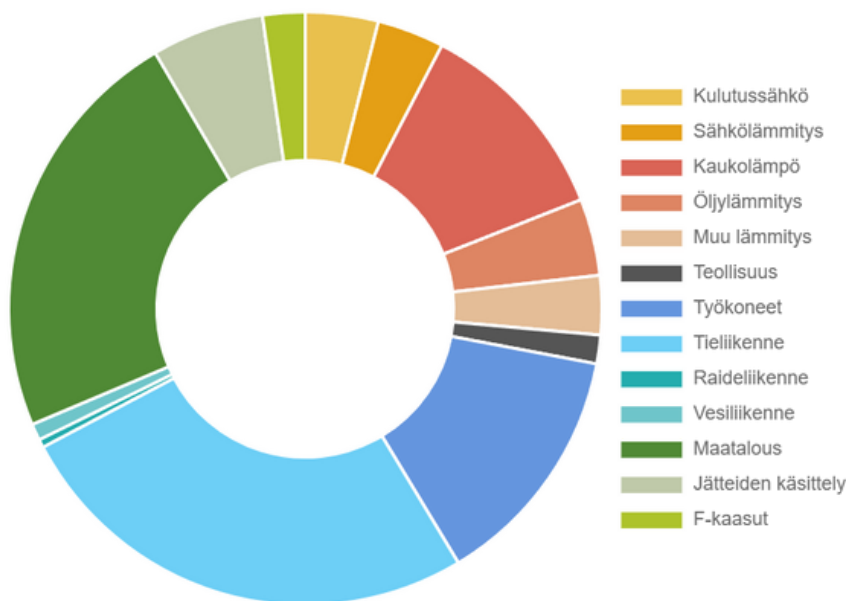
Lappi piâstti le'jje ee'jjest 2023 ôhttsi'žže nu't 1 339 ktCO₂e. Lappi piâsttjin nu't neelljôs šâdd rajjsi energiakuulin le'be ââ'nneimliâdg, liâdggaakkummuž, kookkspaakkummuž, âlljpaakkummuž ja jee'res paakkummuž piâsttjin. Šuurmôs jee'rab piâsttalggkäivv täin lij kookkspaakkummuš. Še čuâggasjââttlôôgg piâstti liâ nu't neelljôôzz Lappi piâsttjin da täin šuurmôs vuâzzôs šâdd privattautjââttlôôggâst.

Vâjjag neelljôs piâsttjin šâdd mäd- da puâz3tâälâst. Kue'ttzeevai tue'jjeem piâsttjin šuurmôs pie'kk šâdd vesttummšest da peâlddšâddummšest määddâst. Loop Lappi piâstti šâ'dde ouddm. tuâjjmašinain, njie'sši kiôtt'tôôllmôôžžâst da u'ccindustriast.

Pââ'jbeä'Inn âarrai čuä'jtum Hinku-la'skķeem- maall meâldla piâstti kovvee tōid piâsttjid, koid vuu'din vuei'tet tuôttää'sšest vaaiktet. Ta'rkstôôllmôôžžâst âarrai Lappi piâstti jiâ nâäi't ââ'n se'st ouddmiârkkân piâsttkaaup vuâllsa industria le'be ķe'rddemjââttlôôgg, hâ't-i tōk liâ miârkteei piâsttalggkääiv Lappi tää'zzest. Tâid piâsttalggkääivaid ta'rkstôôlât pie'kķen tuô'llstôôllâmplaan.

PÄÄSTÖJEN JAKAUMA 2023 — LAPPI

Kartt 2 Lappi piâsttji juâkkôôttmōš piâsttsektōōrid e. 2023 Hinku-la'skķeem mie'ldd

Kõskksab tääim piästsektoori mie'ldd

Energia

Kookkaspaakkummuž alggkääivai muttâz, rajjsi energiaviõkkšõsvuõđ pue'rummuš, kiidlmi paakkeem-maallmuttâz, tuärjpaakkeem-maalli lââzztõs, tu'sšenpaakkummuž äü'kkummuš da kiiddâlmpuõđla pei'vvenegiarä'tkkummuž.

Jäättlõk

Vuejjamspraavdõõggi kie'ppummuš, äâ'nnemviõgg muuttâs puu'ttes rä'tkkummsid, tanccâmvuejjamvuei'tlvâžvuõđi ooudâsviikkmoš, jie'rmes jäättlõkriâšldõõgg da jäättlõõgg jue'kkemtällõs.

Mädd- da puäz3tällõs

Vää'nnpuu't'temnallsai lâu'ņņpeäldai jaukkummuš šâddeemâânnmõõžžâst da oou'dabnalla sätmmõš di čää'ccoo'le kaggmõš da leähšš-sâddummuš lâu'ņņmääddain.

Ilņjiõlõõggi raavummuš

juätkkjeeika'ttjääggaž meä'ccšoddummuž lââ'zztummuš, mie'cci jârrõsai'ji kuu'kkummuš, lâu'ņņmääddai oou'dabnalla sätmmõš, mie'cci kuunin pue'rummuš da ku'kesäiggsaž illväärlââ'zzteei muõrrouddsi vuässõõžž lââ'zztummuš.

Ilłkiõj uuccummuš

Vää'nnpiâstsaž ha'ņkkummuž, jie'llemvue'kkjie'llem keäll'jem-morddâz tuärjummuš, kuullharjnummši muuttâs da turiism piästtkie'ppummuž.

Siâzztõõžž čooudtääimmjid

Kää'dd

Vuu'd äimmõstuâj strateeglaž jââ'dtummuš, energiaviõkkšõsvuõđ pue'rummuš da õhttnummuš JETS-suâppmõ'sše, vää'nnillsai rä'tkkummsi da puu'ttes energiapuu't'tõõžž ooudâsviikkmoš raajmõõžž ohjummuž da kää'vvtummuž veäkka nu't põrggsi gu kâ'ddnii'kki tue'rjummuš äimmõstuâjast saakkummuž, vuä'pstummuž, oou'deemha'ņkkõõžž da õhttsažtuâj kuânstin.

Mäddkää'ddlett

Äimmõstäävtõõžž integrâsttmõš mäddkää'dd strateeglaž ooudâsviikkmoš'sše, mäddkää'dd äimmõstuâj jââ'dtummuš da vuâppmõš, koo'ddi tue'rjummuš da saakkummuž ooudâsviikkmoš, äimmõsrä'tkkummsi ooudâsviikkmoš kää'vvtummsin, jäättlõkriâšldõõgggin, teäggdõõžž vuõiggârri piijmõõžžin di ooddõsvuâppmõõžž da õhttsažtuâj kuânstin.

Škooultõs- da tu'tkķeemorganisaatio

Äimmõs- da jârrõstállõstuâj ooudâsviikkmoš škooultõõžžin, vuä'pstummsin da mätt'tõõttiõhttsažtuâjain, keäll'jemvuõđ tuärjeei täimmampirrõõžž ooudâsviikkmoš.

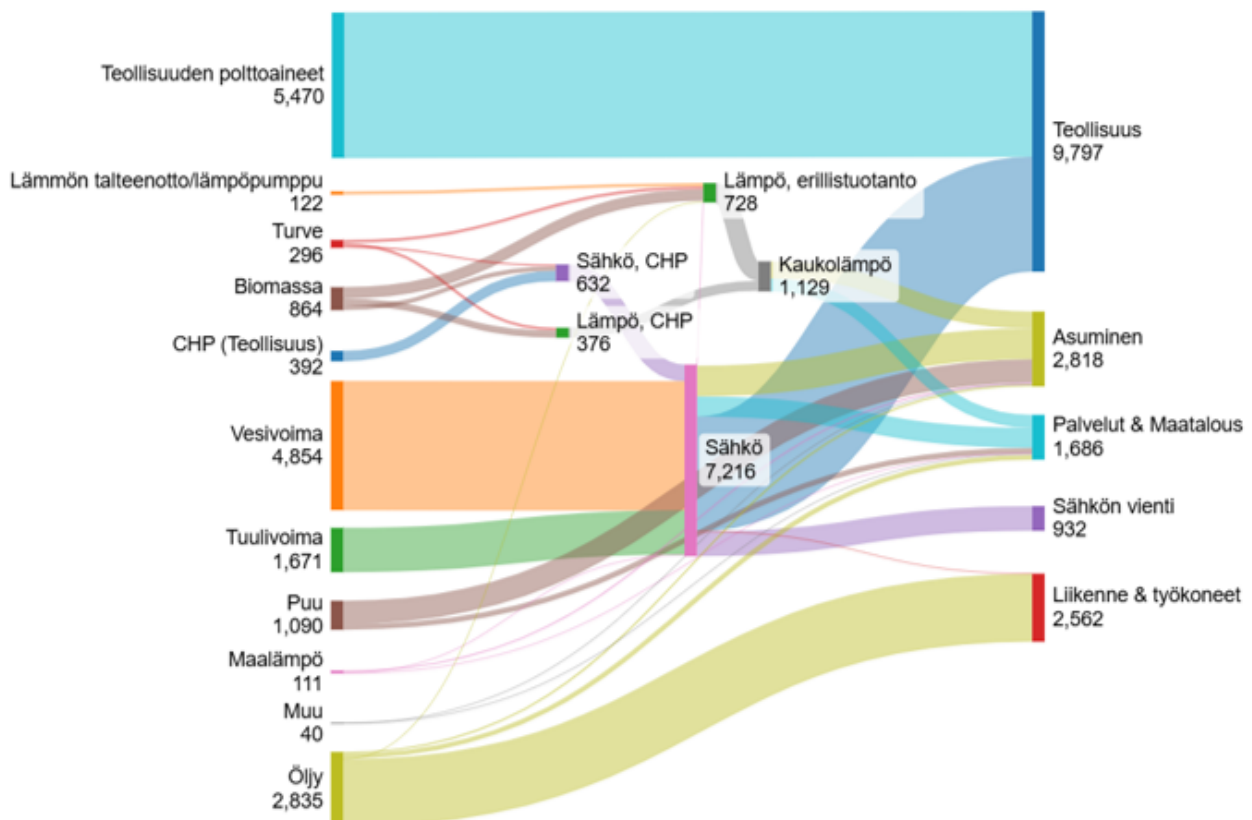
Põrggâz da jie'llemvue'kkjie'llem

Energia-âânnmõõžž viõuseem, serddmõš vää'nnpiâsttsaž rä'tkkummsid, äimmõskeäll'jeei jäärnaktääimmjummuž ooudâsviikkmoš, äimmõsvaaiktõõžžin a'rvvõs investâsttmõõžžin da jie'resnallšem tuâjjneävvai da vuäppsi äü'kkummuš piästtkie'ppummsi tuä'rjjen.

Energiastrategia

Lappi energiestrategiast kiõtt'tõõlât määdkää'dd energiariäžldõõgg õõudâsviikkmõõžž siäzztõõzzid änn'jõžvue'jj analyys vuâdald. Strategiain vuâddeeet õ'httesuâvtem da tää'ssteäddsa energiemoordõõzz ouu'deem Lappi beä'lnn, kää'tt vuâdđââvv vooudla, meersa da EU-tää'zz energia kuõskki täävtõõzzid.

Strategiaa'je liâ norrum teäđ Lappi energiapuu't'tõõzzâst, -âânnmõõžžâst, -infrastrukturâst di plaanin änn'jõžsââ'jest. Strategiast e'tk'keet visio energiariäžldõõgg ooudâs viikkmõ'sše di ta'rkstõõlât nellj jee'res skenaario vuälee'l ee'jj po'dde 2050. Änn'jõžsââ'j da ooudâsviikkâmkovvõõzzi vuâdald çuäjtõõlât vuâdđjurddjid da tåimmsiäzztõõzzid energiariäžldõõgg ooudâs viikkmõ'sše.

Kartt 3 Lappi energiapuu't'tõs da -âânnmõs le'be energiatää'zzelm 2023, GWh (Ramboll Oy). Šuurmõs energiapuu't'tõs šâdd industria puä'lddemaunnnsin, çää'ccviõggâst di ååljast. Jäänmõsân šuurmõs energiaõõ'nni lij industria.

Energiariâžldõõgg ooudâsviikkâmkaart

Lappi energiariâžldõõgg ânn'jõžsââ'j da tâimmampirrõõzz ooudâsviikkâmvuäinnmõõžži analyys vuâđald leät rajjum neljj ee'jpo'dde 2050 vuâllai skenaario âblkâ'stted vuei'tlvaž pue'ttiäi'jkaartid energia kuõskee'l Lappist. Skenaario liâ

- 1) Vaajtõõlli ođđsmõõvmmõõžž skenaario
- 2) Tää'ssai ođđsmõõvmmõõžž skenaario
- 3) Mäddkââ'dd mälljumuž skenaario
- 4) Årstemvuõđ skenaario.

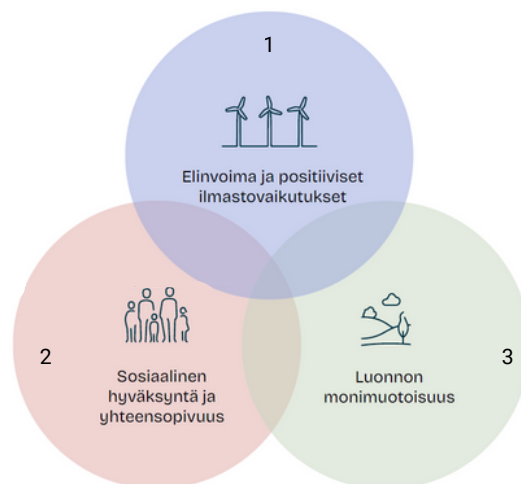
Ooudâsviikkâmkaartin ärvvtõõlât vaiktõõzzid ođsmeei energiaa'je, vetytällõ'sse, vu'vddtällõ'sse da -rajjsa, pirrõ'sse da sosiaal'laž priimmâmvuõ'tte. Pukin skenaarioin ođsmeei energia vuässõs Lappi energiapuu't'tõõzzâst šâdd muttstõõllinalla, leša vu'vddooudâsviikkâmõõžž da jie'llemviõgg beä'lnn lij kõskksaž, što energiapuu't'tõõzz siltteet raajjâd še vuu'dest kääzzkâ'stted jie'llemvue'kkjie'llem taarbid.

Visio

Energiastrategia visionalla ee'jj
po'dde 2050

**Vuei'tlvâ'ststep
energiamoordõõzz
Lappist. Šõddeep
äärvlââ'zz da tue'jjeep
määngpeällsi'žžen
jie'llemvue'kkrajjâz
ķeäll'jeei naa'lin pääiklaž
oummui pue'rren.**

Visio vuâđđââvv kou'mme strateeglaž täävtõ'sse, kook ohjee ooudâsviikkâmõõžž visio čõõđviikkâmõ'sše jie'llemviõkk da positiivlaž äimmõsvaaiktõõzz, sosiaal'laž priimmâmvuõtt da õ'httesuâvtummuš di Luâđ määngghämmsažvuõtt.

Kartt 4 Energiariâžldõõgg ooudâs viikkâmõõžž strateeglaž täävtõõzz: 1) Jie'llemviõkk da positiivlaž äimmõsvaaiktõõzz, 2) Sosiaal'laž priimmâmõš da õ'httesuâvtummuš di 3) Luâđ määngghämmsažvuõtt (Ramboll Oy).

Vuâđđjurddi energiariâžldõõgg ooudâsviikkmo'sše

Vuâđđjurddji täävtössân lij oou'deed tää'ssteäddsa da õ'httesuávteei energiamoordõõzz Lappist.

Jää'dtep teâđain

–vuâđđjurddi
meâldlânji lââ'zztet
vuõigg äiggsa, âasklaž
da pääiklaž
âârmõõžžid lokku
vâlddem

Šõddâp õõutâst

–vuâđđjurddjin sa'tssjet
mäddkää'ddest puu't'tum
energia ärvvlââ'zz
šõddummša da ooudâs
pue'rummša õhttneei
silttummuž lââ'zztummuž, koin
tue'rjet vuu'd
energiamorddõõzz da
jie'llemviõgg.

Peerstep jeârrsin

–vuâđđjurddji meâldlânji
vää'ldet lokku
energiariâžldõõgg
ooummuš kuânsttân
piâsttji kie'ppummša
vaiddsânji Lappi jee'res
tâimmsuõ'rjin da raaveet lj
miärkteei hääit –
vuâđđjurddi meâldlaž
tâimmjummuž.

Tâimmsiâzztõõzz

Tâimmsiâzztõõzzin täävtõõlât vuâđđjurddji da visio teâuddjummuž. Tääimaide seu'rret strategias meä'rtum va'steei vue'kkšallaš indikaattorivui'm. Siâzztõõzz liä:

Viiggât ooudâs energiariâžldõõgg mäddkää'ddkää'vvtummšin ouddm.
vuõiggâdvuõttvaiktemnallšem energiapââ'jjmäddkää'v raajmõš Lappist.

Viiggât ooudâs energiapuu't'tõõzz määngpeällsažvuõđ, mâin lââ'zztet puu'ttes energia puu't'tõõzz, tue'rjet Lappi tâimmsuõ'rji piâsttji kie'ppummuš da pue'reemtää'zz kaggmõõžž di vooudlaž huállainsmâttmõõžž.

Viiggât ooudâs energiaha'ŋkkõõzzi vuässâttmõõžž, vuârssaagg da vuõiggäiggsa, âasklaž da äukkas teâđ puu't'tummuž.

Viiggât ooudâs koo'ddi da õõlmâs sue'rj tâimmji õhttnummuž
energiaviõkkšõsvuõttuappmõ'sše pâjja 2026-2035 (JETS).

Raaveet koo'ddi kõskksaž õhttsažtuâj energiaindustriavuu'di raajmõ'sše.

Tue'rjeet energiasue'rj tu'tkkummuž-, ooudâsviikkâm- da innovaatiotâimmjummuž
vooudlaž silttummuž raaveem vääras da meeraikõskksaž ha'ŋkkõstuâj lââ'zztummužen.

Äimmõsmuttsa šiõttlõõvmmõõžž plaan

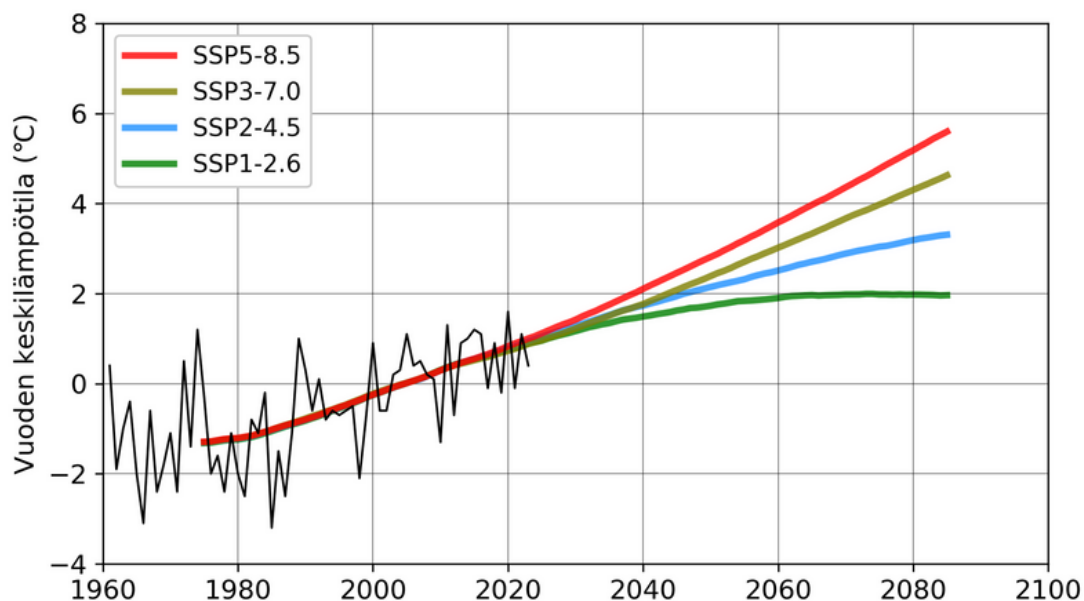
Lappi äimmõsmuttsa šiõttlõõvmmõõžž plaanâst ta'rkstõõlât äimmõsmuttâz vaaiktõõzzid Lappii'je vuõššân takainalla da nääi't tåimmsue'rjj meâldlânji. Äimmõsmuttâz vaaiktõõzzid va'rrjõõttmõõžž da šiõttlõõvmmõõžž tåaimaid liâ seämmanalla e'tkkuum tåimmsue'rğğpuâdlânji. Lappi šiõttlõõvvâmplaan lij õhtt vuõssmõs vooudlaž šiõttlõõvmmõõžž plaanin Lää'ddjânmmest.

Visio:

Lappi oummu da jie'llemvue'jj varrjâ'tte da pi'rğğee puârast mottjeei äimmõõzzâst.

Täävtõõzz

- Äimmõsmuttâz šiõttlõõvmmõõžž vä'lddveerdmõš Lappist.
- Äimmõsteâđ liâvtummuš da tåimmsuõ'rji äimmõsmuttsa šiõttlõõvmmõõžž tue'rjjummuš.
- Äimmõsmuttâz riiski da vaaiktõõzzi vuâmmšõõttmõš pie'kken vooudlaž va'rrjõõttâmtuâj.
- Lappi kulttuursaž da jie'llemvue'kkilai jiijjâsnallšemvuõđi kâ'ddem mottjeei äimmõõzzâst da tõi šiõttlõõvmmõõžž oudummuš pie'kken vä'lddkâaddlaž ouddõsvuâppmõõžž.

Kartt 5 Ee'jj kõskktemperatuur ouddnummuš vee'zz Lappist neelljast äimmõsmuuttâs-skenaariost čue'ttee'jj loopp räija 30 ee'jj njââl'jeei kõskkärvvan. Mõõn pue'rben piâstkîe'ppummšîn o'nnstet, tõn uu'ccben äimmõs pakkân.

Äimmõsmuttâz vaaiktõõzz Lappist

Äimmtiõttistrootel raaji rapoort Lappi šiõttlõõvvâmplaan tuâggže äimmõõzz vuâmmšum muttsest Lappist di puõtti muttsest piâstskenaarioi mie'ldd. Rapoort kõskksab vuâmmšõõzz:

- Lappi äimmõs lij ju'n pakknam n. 1,3 celsius graadd ii'jji 1961-1990 verddõõllâmpââ'jest änn'jõž äimmõ'sse ve'rddee'l
- Puõtti pakknemouddnummuš lij kidd globaal šâddeempõrttgaasspiâsttjin – Lappi äimmõs pakkan veâl čue'ttee'jj lo'ppe mõõnee'st 2-6 graadd, leša tuõđe'ld možt 3-5 graadd.
- Jäänmõsân mottje Lappi tää'lv – muõttpââ'jj vuänn'nan, muõtti mie'rr vaajtâall tälvva, tä'lvvopodssa â'brr/leättpee'v da sue'jpee'v lâssne.
- Ii'jji da ee'jypoodd di kõskksaž vaajtõõllmõš lâssan.

Äimmõsriisk Lappist

Äimmõsriiskin juu'rde äimmõõzzlaž mottjee'jest, åaugbeä'lnn raajji vaaiktummšin da hie'lkkvuõđâst šõddi vaaiktõõzz. Lappist ouddmiârkkân puâžžhoi'ddjeei liâ joukk, koid tät äimmõsmuttâz kiččlâdd da kuâskk tuõttšânji jäänmõsân vaigsmâ'ttee'l puõccui puâžžjeällmõõžžid da sij liâ nääi't šuurab riiskâst gu määng jee'res taimmsue'rj. Hie'lkkvuõđ lâä'zzteei raajji vuei'tte õhttned ouddm. oummu jâlstempäikka, eetnlaž tuâggže, škooultõstâssa, äkka le'be jâlstempäikka.

Äimmõsmuttâz vaaiktõõzz vuei'tet jue'kked vuõigg, šeejšâ'stem- da se'rddemvaaiktõõzzid. Vuõigg vaaiktõõzz õhttned äimmõ'sse jiõccses (ouddm. paštiti), šeejšâ'stemvaaiktõõzz peä'lstes šeejšâ'ste jee'resâ'rnn maai'lmest Lappi'je (ouddm. se'rddnekvuõtt) da se'rddemvaaiktõõzz õhttned piâsttji kie'ppummša da ruânn se'rddem vaaiktõõzzid (ouddm. mädđâânnmõš).

Äimmõsmuttâz vaaiktõõzzid Lappi'je ärvvtõ'lleš ee'jj 2025 vuõssmõs peä'lest taimmsue'rğğpuõđlaž tuâjjpaa'jin jee'res beä'lnn Lappi. Ärvvtõõllmõõžžâst le'jje mie'ldd nu't vuõigg, šeejšâ'stem- gu se'rddemvaaiktõõzz. Ärvvtõõllmõõžžâst tuõđi miârkteei äimmõsriisk Lappi beä'lnn liâ listtuum vue'lnn.

Vuõigg riisk:

- Muõttpââ'j vuänn'nummuš da muõttmeä'r vaajtõõllmõš tälvva
- Temperatuur vaajtõõllmõš 0-graadd kuhttu peä'lin
- Šõõng ruõbdeettmõõžž
- Kååškõõgg täujjnummuš
- Ä'brršõõnji lâssnem
- Vee'res- da jiõččânji leävvnam šlaaji täujjnummuš
- Temperatuur päjjnummuš da paštiti viõkksõõvmmõš

Šeejšâ'stem- da se'rddemvaaiktõõzz:

- Kuulltää'zz šorrunnummuš (ouddm. puu't'õssa'tssjem)
- Vaaiktõõzz oummui liikkummša (ouddm. turismm, serddnekvuõtt da päakklažvuõtt)
- Ruânn se'rddem investâsttmõõžž täujjnummuš da mädđââ'nnemteädd
- Päaiklaž ouddsi da kääzzkõõzzi kõõjjõõzz lâssnummuš (ouddm. ä'lddpormõš da vää'nnillsa ouddaz)

Lappi šioŧtlöövmmöžž čooudtåaim

Raajât rä'tkummšid, koin vuei'tet ärvvtööllâd da cöggâd äimmösmuttâz da jee'resnallšem mäddâ'nnemha'ŋkkožzi negatiivlaž vaaiktöözzid pirrö'sse, čaa'zzid da luåttree'ğgesvuõttso'rijid di tõi šioŧtlöövvâmo'dde.

Älsmâ'ttet da tue'rjet tåimmsue'rij meåldlaž šioŧtlöövvâmplaanummša, koin cöoggât tåimmsue'rij meåldlaid äimmösriiskid da va'rrjööðât töid.

Oou'deet da viiggât ooudâs mäŋggäu'kkeei täällmie'cci ââ'nnemnaa'lid, kook tue'rjee meä'ccvuä'mstee'ji täävtöözzi lââ'ssen čäccöözzi ja meä'ccluâđ pue'rr sââ'j, mie'cci šioŧtlöövvâmoodd mottjeei äimmözzâst, puä'zzhåaid, virkstâ'ttemâânnmööžž di illčöõnnmööžž.

Jue'tket äimmösmuttâz vaaiktöözzid õhtneei tu'tkummuž da teåđpuu't'töözz da raaveet äimmösmuttâz šioŧtlöövvâmsiltöözz mättstroj'ttlin, koo'ddin, jie'llemvue'kkjie'llmest da vu'vddorganisaatioin ouddmiârkkân jä'rjstee'l töid rajjum lââ'ss- da tiuddeemškooultöözzid.

Meärtöölât da vasttöözzlââ'stet õhtse'žže vooudlaž äimmösmuttâz šioŧtlöövvâmtuâj koordinõ'stti vue'ssbie'll/vue'ssbeä'l, viiggât ooudâs vooudlaž šioŧtlöövvâmtuâj indikaattorid da jått'tet systemaattlaž šioŧtlöövvmöžž vuåppmõš.

Viiggât ooudâs Lappii'je suåppi luåttvuåđđsaid rä'tkummšid da lââ'zztet töid õhtneei silttummuž. Äu'kkeet šioŧtlöövvmöžžâst vuõss-sââ'jest luåttvuåđđsaid rä'tkummšid räâ'nes infrastruktuur sâjja ouddmiârkkân tu'lvvriiski ja njeä'sščaa'zzi tuõ'llstöõllmööžžâst di pakksuållöõggi cöggmööžžâst.

Tue'rjet koo'ddid da vu'vddtåimmjid mäddâânnmööžž plaanummšest, ko'st vää'ldet lokku äimm-muuttâs pie'kken õhttsažvaaiktöözzid da cöoggât äimmösriiski šöddmööžž.

Äimmös-saakkummuž da - vuässadvuõđ plaan

Lappi äimmös- da energiastrategia täävtõõzzi teäuddjummuš õõlgat, što lappinee'kk tá'bdde äimmösää'sš jiõccses kuõskkjen. Tān diõtt äimmösmeerlažvuõđ raavummuš lij õhtt kōskksain strateeglaž täävtõõzzin Lappi äimmõstuājast da tōn lokku vālddmōš da ooudāsviikkmoš lij vuõssārvsasž kiõđin āārrai strategia vaikktemvuõ'tte. Lappi äimmös-saakkummuž da - vuässadvuõttplaān tāāmai täävtõssān lij ooudās viikkād äimmös-saakkummuž da oou'deed lappinii'kki vuässadvuõđ äimmõstuõjju.

Äimmösmeerlažvuõtt meārtõõlāt Legitimacy2035-ha'ŋkkõõzzāst nāāi't: "Äimmösmeerlažvuõtt kovvad meerlai vuässõõttāmvuei'tlvažvuõđid da tāimmamvaalmāšvuõđid nu't äimmõsmuttāz tuõ'llstõõllmõõžž diõtt gu tōõzz šiõttlõõvmmõõžž diõtt. Äimmösmeerlažvuõ'tte õhttne tāā'rkelđ še vuei'tlvažvuõđ vaaikted äimmõspoliitiikk tuõjju jee'res taa'zzin. Tāin lij vuõigg čõõnāsvuõtt äimmõspoliitiikk vuõiggmeāldlažvuõ'tte da tōn kiõččlõsttum priimmāmvuõ'tte."

Tāimmsiāzztõõzz

Vāā'ldet lokku vuässadvuõtt-tāāmain jee'res meerjoouk

Vuāzlvāā'ttet da kuulāt äimmõstāāmai plaanummšest jeā'rben äimmõsmuttsa lāđđaz meerjooukid, keāi jiõnn lij veāl āā'n kuāđđjam uu'ccab vuāmmsõ'sse.

Tue'rjjeet Lappi tāimmjid äimmös-saakkummšest

Sme'llkāā'ttet tāimmjid pu'htted õlmma sij äimmõsrā'ttkummšid. Tue'rjjeet tān raavee'l äimmös-saakkeemsiltummuž, ooudee'l teāđpuu't'tõõzz da -noormõõžž di lāā'zztee'l resuursid saakkummuž teāuddjāttmõ'sše, mii õõlgat veiddsõs õhttsažtuāj Lappi koo'ddi, jie'llemvue'kkjie'llem da jee'res tāimmai kōõsk.

Oou'deed veiddsānji äimmös-šõddmõõžž

Tue'rjjeet da sme'llkāā'ttet šõddeem- da škooultõsorganisaatioid vā'ldded lokku äimmösmeerlažvuõđ raavummuš pie'kken jiiijāz tāimm'mõõžžās ja tuõrvāt tāi tāimm'mõ'sše ri'jtjeei resuursid. Kiččlõõđāt lāā'zzted ouddm. Ruānn lipp -sertifikaatt vuāžžam škooultõs- da šõddeemorganisaatio meār Lappist.

Puu'tet maaināsnallšemvuõtt pie'kken äimmös-saakkummuž

Maaināsnallšee'm äimmõsa'rvvõõzzin vuei'tet aicclmā'tted tu'tkkummsa vuāđđõõlee'l äimmõsmuttāz vaaiktõõzzid. Vuõigg mainnāz da ouddmiārķ lappilaž äimmõstāāmin da oummuin tõi tue'kken po'hte äimmõstuāj ā'lddlab pāāiklaž oummuid.

Raajāt Lappi äimmõstuāj sāimmõõzz

Äimmõstuāj vaikktemvuõđ da jee'res tāimmai vuässadvuõđ raavummsen vuei'tlvāā'stet strategiaha'ŋkkõõzz poodd rajjum sāimmõõzz tāimm'mõš še pue'ttiāāi'jest. Tāimmai sāimmõõzzāst teātt jāātt.

Raajāt saakkeemvuālaž Lappi äimmõstuõjju

Saakkemvuāla täävtõssān lij noorrād õ'hte da tue'rjjeed kuāsttjemnalla Lappi äimmõstuāj tāāmai ouddnummuš da tõi vuāppmõš mittrineez. Vuāla veākka vuei'tet tue'rjjeed koo'ddid da jee'res tāimmjid tõi äimmös-saakkummšest, gu vooudlaž äimmõsteāđ liā norrum seāmma pāikka.

Raaveet õhttsažtuāj kuālmad sektoorin

Õhttõõzzi raajām vue'llgažtāā'zz tāimm'mõõžžāst vuei'tet tue'rjjeed konkreettlaž tuājaid, kook oou'dee äimmõstuāj še ā'sšnektāā'zzest. Kuālmad sektorāst lij miārkteei rool äimmõsriiskid va'rrijõõttmõõžžāst.

Kulttuur da kreevsõs sue'rj mie'ldd äimmös-saakkummsa

Lappist liā ku'kes ā'rbbvuõđ ta'rkstõõllād luāttkōskkvuõđ da pirrõsmuttāz kulttuur da čeāppõõzz pāāi'rk. Kulttuur da kreevsõs suõ'rjin liā siltteempotentiaal vie'kkted kiõtt'tõõllād čõõđčuõppi, vaikktoõzzi beā'lnn kuālsõõvvi da māāngnallšem tobddmõõžžid counni äimmõsmuttāz māāngpeāillsānji da kiõččlā'ssttemnalla.

Viiggāt ooudās vuässadvuõđ raaveei mōõntõõllmõõžžid

Jee'resnallšem vuässõõttām-maalli kiččlõõddmõš da ooudās pue'rummuš āsttjemnalla da suāppjen Lappi māddkādda rāājij vooudlaž vuässā'ttem kulttuur, kāā'tt raavad äimmõstāāmai da ruānn se'rddem vuõiggmeāldlažvuõđ.

Lapin ilmasto- ja
energiastategia

Lappi äimmõs- da energiasstrategia -ha'ŋkõõzz
čõõđviikki liâ Lappi jie'llemvue'kk, jâattlõk- da
pirrõskõõskõs di Lappi lett. Ha'ŋkõõs lij vuäžžam
teäggtoõzz Euroopp vu'vddooudâsviikkâmfoond
(EAKR) da tõn čõõđviikkâmäi'gğ lij 1.5.2024-
31.12.2025.

Ha'ŋkõõzz obb-budje'tt lij 486 738 eu'rred.
Ha'ŋkõõzz vä'lddraajji Lappi JJP-kõõskõõzz
obbkuul liâ 252 780 €, ko'st EU-teäggtoõzz 202 224
€.

lapinluotsi.fi/lapin-ilmasto-ja-energiastategia

Euroopan unionin
osarahoitama

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

LAPIN LIITTO